

Hermanis Paukšs

PIE LAIMESMĀTES
(luga bērniem)

BĀRENĪTE
PELĪTE
KAĶĪTIS
SUNĪTIS
MEŽA GARIŅŠ
LAIMESMĀTE

ZIEMA. PA MEŽA CEĻU BRIEN BĀRENĪTE. PRETĪ TEK PELĪTE.

Bārenīte. Sveika, pelīt!

Pelīte. Sveika, bārenīt! Kurp iedama?

Bārenīte. Pagājušo nakti, svētku pīrāguš cepdama, aizsnaudos, tāpēc saimnieks lika šovakar mežā pie Laimesmātes Jaungadu sagaidīt. Nu brienu meklēt Laimesmāti.

Pelīte. Ņem mani līdzi! Es arī gribu pie Laimesmātes Jaungadu sagaidīt!

Bārenīte. Nāc tik! Divatā nebūs tik bailīga iešana.

TĀ NU VIŅAS IET TĀLĀK. PA PRIEKŠU BRIEN BĀRENĪTE, AIZ VIŅAS TEK PELĪTE. PĒC BRĪŽA PRETĪ LAIPO KAĶĪTIS.

Bārenīte. Sveiks, kaķīt!

Kaķītis. Sveika, bārenīt! Sveika, pelīt! Kurp iedamas?

Pelīte. Sveiks, kaķīt! Bārenīte, svētku pīrāguš cepdama, aizsnaudās, tāpēc saimnieks viņai lika Jaungadu mežā pie Laimesmātes sagaidīt. Nu mēs abas brienam meklēt Laimesmāti.

Kaķītis. Ņemiet mani līdzi! Es arī gribu pie Laimesmātes Jaungadu sagaidīt!

Bārenīte. Bet vai tu būsi labs pret manu pelīti?

Kaķītis. Nudien būšu!

Pelīte. Tad nāc! Trijatā nebūs tik bailīga iešana.

TĀ NU VIŅI IET TĀLĀK. PA PRIEKŠU BRIEN BĀRENĪTE, AIZ VIŅAS TEK PELĪTE, AIZ PELĪTES LAIPO KAĶĪTIS. PĒC BRĪŽA VIŅIEM PRETĪ LĒKŠO SUNĪTIS.

Sunītis. Sveika, bārenīt! Sveika, pelīt! Sveiks, kaķīt! Kurp iedami?

Visi trīs. Sveiks sunīt!

Kaķītis. Bārenīte, pīrāguš cepdama, aizsnaudās, tāpēc saimnieks viņai lika Jaungadu mežā pie Laimesmātes sagaidīt. Nu mēs visi trīs brienam meklēt Laimesmāti.

Sunītis. Ņemiet mani līdz! Es arī gribu pie Laimesmātes Jaungadu sagaidīt!
 Bārenīte. Bet vai tu būsi labs pret manu kaķīti?
 Sunītis. Nudien būšu!
 Kaķītis. Tad nāc! Četratā nebūs tik bailīga iešana.

TĀ NU VISI ČETRI DODAS TĀLĀK, BET PĒKŠŅI APSTĀJAS.

Sunītis. Mans deguns kaut ko jūt!
 Kaķītis. Manas acis kaut ko mana!
 Pelīte. Jā, jā – tur kāds ir!
 Bārenīte. Tur rūķītis sēž pie ugunskura. Iesim droši viņam klāt un vēlēsim laimes!

VISI ČETRI DODAS TĀLĀK UN DRĪZ VIEN NONĀK PIE UGUNSKURA, KUR
 SILDĀS MEŽA GARIŅŠ.

Visi četri. Sveiks, rūķīt! Laimīgu Jaungadu!
 Meža gariņš. Sveiki! Tencinu! Lai gan es neesmu rūķītis. Es esmu meža gariņš. Kurp
 iedami?
 Sunītis. Bārenīte, saimnieku cepdama, aizsnaudās, tāpēc pīrāgi lika viņai Laimesmāti
 Jaungadā pie meža sagaidīt.
 Kaķītis. Tu visu sajauci!
 Pelīte. Nu kā tā var!
 Meža gariņš. Nekas! Es visu sapratu. Vajag tikai vārdus citādi salikt.
 Sunītis. Nu ja! Tāpēc mēs tagad brienam meklēt Laimesmāti.
 Meža gariņš. Piesēdiet! Pasildieties!
 Bārenīte. Paldies, Meža gariņ! Bet mēs baidāmie nokavēt. Līdz Jaungada atnākšanai
 nav nemaz tik ilgi.
 Meža gariņš. Tad klausieties! Jums priekšā būs Vilku gārša. Neviens cilvēks vēl tai
 cauri dzīvs nav izgājis, bet jums jātiek līdz vidum, pašā biežnā! Tur atklāsies
 neliels klajumiņš, kura vidū redzēsit nokaltušu egli, līdz pusei nolauztu. Tur
 būs kādam jāuzrāpjas līdz lauzuma vietai un jāpāršķeļ sudraba rieksts, kas tur
 paslēpts. Kā sudraba rieksts būs pušu, tā atbrīvosies Laimesmātes dvēsele,
 nokaltusī egle nogrims, bet tās vietā izaugs jauna un mirdzoša. Un tā tad arī
 būs Laimesmāte.
 Bārenīte. Paldies tev, Meža gariņ!
 Meža gariņš. Bet tas viss nav paveicams. Labāk palieci pie manis! Sagaidīsim kopā
 Jaungadu! Kopš vilkači Laimesmāti uzveica un viņas dvēseli sudraba riekstā
 ieslēdza, viens esmu palicis.
 Bārenīte. Nebēdā! Gan mēs atbrīvosim Laimesmāti!
 Dzīvnieki. Nudien atbrīvosim!
 Meža gariņš. Aijaijaijai!... Lai jums veicas!

TAD VIŅI ČETRI DODAS TĀLĀK, LĪDZ MEŽA GARIŅA UGUSKURS PALIEK AIZ
 MUGURAS. STARP KOKIEM PAZIB VILKU ACIS. VISI APSTĀJAS.

Bārenīte. Vilku gārša!
 Kaķītis. Tur spīdēja vilku acis!
 Pelīte. Man tā kā mazliet bail...
 Sunītis. Ko niekus! Iesim tik uz priekšu!

VISI ČETRI UZMANĪGI DODAS TĀLĀK. PARĀDĀS TRĪS PĀRI SPĪDOŠU ACU
 UN SEKO VIŅIEM. CEĻOTĀJI APSTĀJAS.

Bārenīte. Jau pusceļš būs noiets.
 Kaķītis. Mums uzglūn trīs vilki!
 Pelīte. Man drusku tā kā vairāk bail...
 Sunītis. Ko niekus! Iesim tik uz priekšu!

VISI ČETRI DROSMĪGI IET UZ PRIEKŠU. ACIS VIŅIEM SEKO. VILKU SARODAS
 ARVIEN VAIRĀK. ATSKAN GAUDOŠANA. CEĻOTĀJI APSTĀJAS.

Bārenīte. Mēs esam jau gandrīz pašā gāršas vidū!
 Kaķītis. Bet mums visapkārt ir vilki!
 Pelīte. Man tā kā stipri bail...
 Sunītis. Nu man vienreiz ir diezgan!

SUNĪTIS RIEDAMS METAS VILKIEM VIRSŪ. TRĪS PALIKUŠIE VĒRO, KĀ STARP
 KOKIEM ZIB SUNĪŠA TRENKĀTO VILKU ACIS. ŽĒLABAINI KAUCIENI, TIE
 ARVIEN VAIRĀK ATTĀLINĀS. ATGRIEŽAS AIZELSIES SUNĪTIS.

Sunītis. Ķīviņš bija varens, bet kur nu vilkiem ar mani galā tikt!
 Bārenīte. Paldies tev, sunīt! Tu izglābi mums dzīvības!
 Kaķītis. Un man arī!
 Pelīte. Varonis!
 Sunītis. Ko niekus! Iesim tik uz priekšu!

VISI ČETRI, IZGĀUŠI CAURI BIEŽŅAI, APSTĀJAS PIE NOLAUZTAS,
 NOKALTUŠAS EGLES, KURAI VISI, AUGŠUP SKATĪDAMIES, APIET APKĀRT.

Bārenīte. Cik dižens koks!
 Pelīte. Pat nolauzts, vēl iesniedzas debesīs!
 Sunītis. Ko niekus! Tik augsts gan nebūs!
 Kaķītis. Iesniedzas vai neiesniedzas debesīs – man tas ir nieks!

KAĶĪTIS SĀK RĀPTIES AUGŠUP PA STUMBRU. PĀRĒJIE VIŅU VĒRO.

Sunītis. Tam gan ir dūša!
 Pelīte. Ka tik neapdauza galvu pret kādu mākonī!

KAĶĪTIS APSTĀJAS.

Bārenīte. Kas tev notika, kaķīt?
 Kaķītis. Jāatvelk elpa!
 Sunītis. Vēl pusīte palikusi!
 Pelīte. Tikai nekrīti lejā!
 Kaķītis. Vēl pusīte? Man tas ir nieks!

KAĶĪTIS RĀPJAS TĀLĀK, PIRMS PAŠAS AUGŠAS APSTĀJAS.

Bārenīte. Kas tev notika, kaķīt?
 Kaķītis. Viss ir labi! Tikai jāatvelk elpa!
 Sunītis. Vēl mazs gabaliņš palicis!
 Pelīte. Tikai, lūdzu, nekrīti!
 Kaķīte. Man tas ir nieks!

KAĶĪTIS UZRĀPJAS LŪZUMA VIETĀ UN MEKLĒ SUDRABA RIEKSTU.

Bārenīte. Vai redzi sudraba riekstu?
 Kaķītis. Pagaidiet! Jāpameklē!
 Sunītis. Ka tik nebūs zemē nokritis?
 Kaķītis. Re, kur ir!
 Sunītis. Kod pušu!
 Kaķītis. Ciets! Nevar pārkost!
 Sunītis. Tad met zemē! Es pārkodīšu!
 Kaķītis. Mest jau nu gan nemetišu! Tik grūti rāpos! Ja riekstiņš pazudīs, sirds sāpēs!
 Pelīte. Un Laimesmātes dvēseli nevarēs izlaist brīvībā!

KAĶĪTIS AR RIEKSTU MUTĒ UZMANĪGI NORĀPJAS ZEMĒ.

Sunītis. Do šu! (Paņem riekstu, mēģina pārkost.) Tas gan ir ciets! Kas to būtu domājis! (Dod riekstu pelītei.) Palūko tu!

PELĪTE PAŅEM RIEKSTU UN PĀRGRAUŽ. APKĀRT KĻŪST GAIŠĀKS. NOKALTUŠAIS KOKS LĒNI IEGRIMST ZEMĒ. TĀ VIETĀ IZAUG ZAĻA, MIRDZOŠA EGLE.

Pelīte. Es laikam pārgrauzu...

VISI PĀRSTEIGTI APIET APKĀRT BRĪNUMAINI MIRDZOŠAJAI EGLEI.

Bārenīte. Laimesmāt, Laimesmāt! Vai mēs drīkstam pie tevis sagaidīt Jaungadu?
 Laimesmāte. Katrs, kas ir krietns, drīkst būt manā tuvumā, cik vien ilgi viņš vēlas!

Meža gariņš (uznāk). Un jūs visi esat krietni! Laimīgu Jauno gadu!
Visi. Laimīgu Jauno gadu!

MEŽA GARIŅŠ, IEDAMS AP EGLI, SĀK DZIEDĀT. VISI VIŅAM PIEVIENOJAS.